

Europa feudală

🕒 **Viață pe moșia feudală. Au existat diferite grade de servitute. Unii iobagi lucrau pe pământurile stăpânului și erau atașați de casa acestuia. De multe ori chiar și moșierul era vasalul unui feudal mai mare, de la care primise pământ și protecție pentru loialitatea și serviciile lui.**

majoritatea comunităților erau autarhice: atât alimentele cât și uneltele și le confecționau singuri.

Comerțul se baza pe troc în loc de bani. În cazul unor recolte proaste, supraviețuirea unor comunități sau a unor indivizi era în primejdie și erau expuse atacurilor hoardelor nomade, cum erau vikingii.

Astfel era necesară o protecție mai bună a comunităților, dar de multe ori chiar și puterea centrală era destul de slabă, și întotdeauna prea departe pentru a interveni în caz de urgență.

Sistemul feudal

Toți acești factori au hotărât în mare parte structura societății europene înaintea erei feudale clasice. Epocile următoare au numit rezultatul acestui proces feudalism, dar nu a fost nimic sistematic în formarea lui. Individul în căutarea securității a cerut protecție de la un lider local, acceptând rolul de supus al acestuia.

Relația feudală în evul mediu însemna o interdependență personală. Feudalul se angaja să-și apere vasalul, în schimb vasalul jura fidelitate feudalului. Acesta din urmă își câștiga astfel adepti, dar spre a-și asigura propria securitate, el devenea vasalul unui feudal și mai mare. În vârful ierarhiei de putere formate din feudali și vasali, se situa regele ca feudalul suprem, pentru care cei mai însemnați feudali depuneau jurământ de loialitate (fidelitate). O caracteristică a orânduirii feudale era această relație de supra- și subordonare. Se corela cu două concepte de importanță majoră din acea vreme: proprietatea asupra pământului și

📄 **Contract scris, care atestă că un vasal se angajează în servirea unei persoane cu putere superioară. Răsplata consta în îmbrăcăminte și hrană. Vasalii au beneficiat de feudă (pământ) abia după a doua jumătate a secolului al VIII-lea.**

În ciuda atacurilor brutale din exterior, la începutul secolului al XIX-lea Europa lua naștere și feudalismul devine sistemul social dominant.

Evl mediu este un termen general folosit pentru a se referi la istoria Europei între anii 1000 și 1500 e.n. Această perioadă este o epocă determinantă în dezvoltarea culturii și societății europene. La început, Europa Centrală și de Vest erau pe cale de a ieși din luptele crâncene duse cu intrușii externi și interni. Însă spre sfârșitul acestei perioade, după mai multe declinuri și perioade de dezvoltare, de multe ori chiar prin utilizarea energiei barbarilor ostili, și-a început expansiunea politică și culturală o Europă mai mare și mai dinamică, în urma căreia și restul lumii a trecut prin schimbări definitive.

Europa a dus mult timp lipsă de resurse naturale utilizabile, iar rețeaua rudimentară de comunicații abia putea lega localitățile mici și împrăștiate. Comerțul era slab dezvoltat, iar

● Ilustrație de la sfârșitul evului mediu: un cavaler depune jurământ de fidelitate domnitorului franc Carol cel Mare (768-814), care a cucerit jumătatea Europei.

● Creștinismul era răspândit în Europa de Carol cel Mare. El a obligat convertirea în masă a saxonilor învinși.

serviciul militar. Pentru suveranitate și alte angajamente luate feudalul primea o danie de pământ. Aceasta era numită feudum, de unde provine și termenul de feudalism.

Serviciul militar

Obligația majoră a vasalilor era serviciul militar. Datoria feudalilor de rang înalt era ca într-un număr prestabilit de zile din an să fie la dispoziția regelui cu o forță armată negociată. Din punctul de vedere al regelui, aceasta rezolva problema apărării țării. De altfel, din cauza resurselor insuficiente regele nu era capabil să mențină o armată proprie permanentă.

Datorită moșiilor imense, aristocrații erau capabili să-și respecte angajamentul și să recruteze soldați suficienți, deoarece și aceștia puteau să dea pământ vasalilor lor, care la rândul lor puteau face același lucru, și așa mai departe.

La baza piramidei feudale au stat: luptătorul – acel cavaler a cărui moșie era suficientă doar pentru satisfacerea propriilor nevoi și întreținerea unui cal mare, care-l putea duce împreună cu armura sa. În perioada de "serviciu" anuală, el trebuia să-și însoțească superiorul în regimentul regelui sau în război, trebuia să lupte de partea feudalului în conflictele locale sau să îndeplinească misiuni pașnice în cetate, devenită simbolul cel mai reprezentativ al puterii feudale.

Cavalerii din evul mediu

Cavalerul este figura principală în scrierile medievale. Țăranul agricultor însă era considerat doar puțin mai presus de un animal de jug, deși tot sistemul feudal se baza pe munca lui. Majoritatea țăranilor erau iobagi, adică nu erau chiar sclavi, dar nu aveau drept de strămutare.

Pentru garantarea unui nivel de securitate oarecare, aceștia erau nevoiți să cedeze o parte prestabilită din recolta anuală și din animalele avute și totodată trebuiau să lucreze pe terenurile proprii ale feudalului un anumit număr de zile gratis: robotul. În mod normal iobagul nu avea șanse de a se opune, deoarece moșierul îi era totodată și judecătorul atotputernic și îi putea cere numeroase alte servicii suplimentare după placul lui. În plus iobagii trebuiau să plătească și dijma sau zeciuiala (decima), deoarece și biserica se adaptase la sistemul feudal. Arhiepiscopii, episcopii și conducătorii mănăstirilor, abatii,

au primit moșii de la rege și au avut proprii lor vasali și iobagi. Astfel aspectul religios al bisericii a intrat adesea în contradicție cu rolul împlinit în viața economică. Loialitatea conducătorilor bisericești era împărțită adesea între rege și papa de la Roma. Domnitorii au fost în conflict cu fiecare. papă, de-a lungul anilor, în privința dreptului de numire a conducătorilor bisericești, care beneficiau și de o influență însemnată în viața politică.

În ciuda clarității aparente a jurămintelor solemne și a contractelor semnate, sistemul a purtat în sine germele conflictelor. Domnitorii au avut întotdeauna probleme privind controlul asupra principalilor aristocrați. Aceștia aveau putere absolută pe propriile moșii și datorită moștenirii averilor de către membrii familiei feudale, puterile locale au devenit din ce în ce mai independente. Dacă

din când în când un rege puternic vroia să reducă din independența lor, sau altul mai nepăsător lăsa frâul prea liber, aristocrații puternici puteau să se opună. Dacă puterea centrală era slăbită cu ocazia urcării pe tron a unui copil, atunci aristocrații au aranjat disensiunile pe cale armată. Din această cauză evul mediu s-a caracterizat prin revolte numeroase, războaie private și civile.

Confuzii legislative

Din relația feudală s-au născut numeroase situații neclare din punct de vedere juridic. Dacă cineva a primit feude de la doi feudali sau a posedat moșii în două țări diferite, s-a ivit întrebarea firească: pe cine trebuie să slujească și pentru cine să pornească la luptă? Cazurile erau și mai complicate, când regele unei țări a posedat feuduri în alte țări. Spre

● Despre regele Carol cel Mare s-au creat legende. Cu sute de ani după moartea lui erau în circulație balade și cantate eroice, iar numele lui era binecunoscut peste tot. A fost denumit chiar sfânt. Această imagine din secolul al XV-lea ilustrează moartea lui. În mâna îngerilor este o balanță în care este sufletul lui Carol.

❶ **Stratul cel mai sărac era iobăgimea. Aceștia erau țărani și locuiau pe la marginile satelor având gospodării de circa 1-1,5 hectare.**

❷ **Faptul că un moșier avea iobagi nu însemna neapărat că trăia într-un castel - putea să aibă și o casă foarte modestă.**

numeroase regiuni franceze și principate germane independente. În secolul al IX-lea și la începutul secolului al X-lea Europa creștină s-a confruntat cu greutăți majore și au existat vremuri când se părea că nu va rezista atacurilor barbare. În sud Islamul își păstrase caracterul militar, în Spania numai regiunile nordice erau sub controlul împăraților creștini și exista în continuare pericolul expansiunii musulmane. Flotele maritime arabe au ocupat Sicilia și alte insule care erau baze perfecte pentru invadarea arilor continentale. Europa Centrală a gemut sub povara devastatoare a incursiunilor provocate de poporul călăreților

exemplu Wilhelm Cuceritorul nu aparținea nici unei autorități feudale ca rege al Angliei, însă ca prinț al Normandiei era vasalul regelui francez. Regii Angliei au fost în situații similare de-a lungul secolelor. Puterea lor a reprezentat o amenințare continuă pentru feudalii francezi, totodată prestigiul regal și atribuțiile lor au exclus deplasarea la Paris dacă "domnul" lor îi chema. Sistemul militar feudal ar fi fost mai eficient dacă ar fi purtat numai campanii scurte împotriva intrușilor străini. Efectuarea unor campanii militare mai serioase ridica probleme însemnate tocmai datorită naturii restrânse a obligațiilor feudale. Deseori vasalii refuzau să lupte în afara regatului, pe motiv că aceasta depășește deja atribuțiile lor. Dacă se angajau totuși în luptă, după depășirea termenului de 40 de zile aveau dreptul ca pur și simplu să plece de pe câmpul de luptă și așa au și procedat, indiferent de starea luptelor. Tocmai din această cauză, regii au preferat să se bazeze pe regimente de mercenari, bineînțeles în limita în care și-au putut permite acest lucru. Datorită faptului că moșiile se puteau moșteni, moșierii preferau rolul de domn în provincie decât cel de luptător și preferau să plătească impozit în loc de serviciu militar.

Imperii instabile

Din cauza mobilității și resurselor restrânse, este evident că imperiul uriaș realizat de marele împărat franc Carol cel Mare (771-814), putea fi doar o entitate temporară întreținută de o persoană ieșită din comun. Chiar și Carol cel Mare a reușit cu greu să potolească marii aristocrați, iar domnia fiului său Ludovic cel Blând a fost marcată de conflicte interne și războaie civile. La trei ani după moartea lui, fiii au împărțit țara între ei. Au luat naștere statele france independente de Est și de Vest, fiecare cu limbă și obiceiuri diferite. Unul a fost predecesorul Franței, iar celălalt al Germaniei.

Puterea centrală era atât de slabă în ambele regate, încât mult timp au existat

maghiari, venit din Orient. Zona de coastă a Europei de Vest era terorizată de vikingii nu mai puțin periculoși. Au navigat adânc în interiorul continentului pe fluvii și pe alocuri chiar s-au și stabilit.

Expansiunea creștinismului

Europa creștină a supraviețuit totuși rezistând atacurilor sau convertind inamicii. Până la începutul secolului al X-lea s-a reușit convertirea vikingilor la creștinism în Anglia și Normandia, ceea ce a însemnat că aceștia și-au asimilat forma de viață creștină vestică și cu timpul s-au contopit cu poporul englez, respectiv francez. Până la sfârșitul secolului chiar și în zona lor de origine, Scandinavia, majoritatea lor au trecut la creștinism. La est regele saxon Otto I a învins definitiv ungerii pe câmpia Lech în 955. În câteva decenii și aceștia s-au convertit la creștinism, astfel s-a înlăturat orice impediment din calea expansiunii creștinismului spre orient.

Civilizația islamică încă era mai dezvoltată în acest timp decât cea a vestului creștin. Nu au reușit să-i învingă și nicidecum nu puteau să-i convertească, dar cel puțin au oprit expansiunea Islamului. Sicilia a fost recucerită de către normanzi, un popor rezistent, perseverent și îndrăzneț - urmașii cuceritorilor vikingi, care s-au stabilit în nord-vestul Franței, în Normandia. Aceștia au cucerit în 1066 și Anglia, au ocupat teritorii în Italia și ulterior au avut un rol important în cruciate. Cucerirea Angliei a reprezentat un eveniment hotărâtor în dezvoltarea feudalismului, deoarece Wilhelm Cuceritorul a format un sistem feudal deosebit de strict în noua țară.

● Tapiseria vestită din Bayeux îl ilustrează pe Harold, contele de Wessex și Wilhelm, ducele Normandiei, în campania militară de dinaintea morții lui Edward Confesionarul. Se crede că Harold a jurat că-l va ajuta pe Wilhelm să ajungă pe tronul englez în cazul în care Edward moare. Însă, la moartea lui Edward, Harold însuși a ocupat tronul. Prin aceasta a stârnit mânia lui Wilhelm și cavalerii lui înfometăți de pământ au nimicit oastea anglo-saxonă a lui Harold în bătălia de la Hastings.

În secolul al X-lea urmașii regelui Carol cel Mare – împărații din dinastia Carolingiană – au dispărut atât de pe pământul francez cât și de pe pământul german. Însă ideea unui împărat vestic, încoronat de papă nu a dispărut complet niciodată.

În 962, după victoria obținută asupra ungarilor și după campania italiană reușită, Otto I s-a încoronat împărat în Roma. Începând de acum împărații germani erau glorioși dar ei suportau și povara titlului de împărat, deoarece în afara principatelor germane erau domnitorii supremi ai Italiei de Nord. Ei au fost destul de puternici pentru a înlătura puterea papală de la tron și au pus proprii candidați în locul lor, dar

spre sfârșitul secolului al XI-lea, instituția papală a căpătat putere și astfel a început una dintre cele mai mari drame ale evului mediu: istoria furtunoasă a relațiilor ostile dintre împărați și papalitate. Episodul poate cel mai vestit a fost în iarna anului 1077 la Canossa, când împăratul german excomunicat, Henric al IV-lea s-a adresat pentru iertare papei Gregorian.

Cruciadele

În secolul al XI-lea țările europene erau în plină dezvoltare. Populația a crescut și s-au extins teritoriile cultivate. A crescut importanța orașelor și a comerțului la toate nivelele societății – de la țărânie până la cavaleri –

toată lumea aspira la o libertate mai mare și dorea mai mult pământ. Spre sfârșitul secolului încrederea în forțele proprii al Europei Occidentale crescuse într-o asemenea măsură încât domnitorii ei s-au considerat în stare să pornească expediții militare de anvergură mai mare, ceea ce a rezultat prima cruciadă din 1096. Cavalerii au pornit spre bazinul estic al Mării Mediterane cu scopul de a recuceri Pământul Sfânt (Palestina) de la musulmani. Datorită succeselor de la început, negustorii occidentali s-au stabilit în porturile Levantului, astfel intensificându-se importul articolelor orientale în Europa și statutul forței împărăției bizantine a luat sfârșit definitiv.

DATE IMPORTANTE

800	Se încoronează Carol cel Mare	Normandiei, regiunea este populată de scandinavii, dar se asimilează repede cu francezii.	
814	Moartea lui Carol cel Mare	955	Otto I învinge ungarilor în bătălia de la Lechfeld
843	Tratatul de la Verdun: imperiul lui Carol cel Mare este împărțit între cei trei urmași	962	După campania militară reușită din Italia, Otto este încoronat ca regele sfânt al Romei.
856	Inviazile daneze împotriva Angliei	966 - 1000	Polonia este convertită la creștinism, începe convertirea ungarilor, până în anul 1000 și Scandinavia devine creștină.
878	Regele Alfred învinge danezii în Anglia, care apoi trec la religia creștină, dar rămân stăpânii teritoriilor nordice.	1066	Normanzii cuceresc Anglia anglo-saxonă
902	Arabii ocupă Sicilia	1060 - 1090	Normanzii recuceresc Sicilia
910	Întemeierea Mănăstirii de la Cluny în Burgundia, de unde va porni reforma călugărească, ce a avut o influență majoră în evul mediu.	1077	Pe lângă cetatea de la Canossa din Italia, împăratul Henric al IV-lea, îmbrăcat în haine de sărac, așteaptă desculț în zăpadă iertarea papei Gregorian al VII-lea.
911	Conducătorul viking Rollo, devine ducele	1096 - 1099	Prima cruciadă.

● Wilhelm Cuceritorul a fost încoronat la 25 decembrie 1066, devenind regele Angliei.

